

této kapitoly.⁹ I když je těžké změnit sociálně-ekonomický statut školy, lze doložit, že některé země s úspěchem snížily dopady těchto škol na výsledky žáků ve vzdělávání. Například ve Finsku, na Islandu a v Norsku představují rozdíly v sociálně-ekonomickém zázemí škol méně než 30 % již tak velmi nízkých rozdílů mezi školami. V těchto zemích mají všichni žáci podobné šance dosáhnout úspěchu bez ohledu na relativní znevýhodnění školy.

I když některé děti, které musí čelit problematickým ekonomickým a sociálním okolnostem, často jen s obtížemi dosahují základních čtenářských a matematických dovedností, významný podíl znevýhodněných žáků si vede ve školách skutečně velmi dobře (OECD, 2011a). Tyto školy a žáci pak představují pozitivní příklady dobré praxe, které ukazují, že znevýhodněné nemusí nutně znamenat jen horší. Na základě empirických důkazů a poznatků z praxí jednotlivých zemí je v této kapitole uvedeno pět doporučení, která mohou pomoci znevýhodněným školám a jejich žákům dosáhnout podstatného zlepšení.

Strategie pro znevýhodněné školy s nižší úrovní výuky zaměřená na zlepšení výsledků žáků ve vzdělávání

Zlepšení výuky na školách s relativně znevýhodněnými žáky se zaměřuje na oba aspekty rovnosti: inkluzi, zabezpečení, že tyto školy dokážou poskytovat kvalitní vzdělávání, a spravedlnost, zajištěním, že znevýhodnění žáci nejsou trestáni dvakrát – z důvodu jejich vlastního znevýhodněného zázemí a proto, že navštěvují školy, které toto znevýhodnění ještě umocňují.

Zásadním úkolem je navrhnout strategie k posílení schopnosti škol zlepšit se. Tyto strategie zároveň představují příležitost pro významné zlepšení školské soustavy jako celku. Přehled postupů používaných v jednotlivých zemích ukazuje, že existuje celá řada iniciativ zaměřených na znevýhodněné školy, od intenzivní cílené podpory těchto škol, přes finanční podporu až po uzavírání uvedených škol.¹⁰ Tato část uvádí empirické důkazy a praxe jednotlivých zemí (prezentované v národních zprávách pro přehled OECD „Jak překonat školní neúspěch: politiky, které fungují“; *Overcoming School Failure: Policies that Work*), které se pro znevýhodněné školy jeví jako nejefektivnější.

Kapitola popisuje politickou strategii, jak podpořit zlepšení znevýhodněných škol s nízkou úrovní výuky pomocí pěti doporučení, která se zaměřují na ředitele škol, učitele (pedagogické pracovníky), prostředí pro vzdělávání ve školách a ve třídách a na podporu rodičů a komunit. Zaměřují se na zlepšení vzdělávacích zkušeností dětí, jako je Tom a jeho spolužáci, o nichž jsme se zmínili výše, které jim pomohou získat dovednosti potřebné pro úspěšné završení jejich vzdělání a přechod do dospělosti.

Realizace změn si vyžádá určitý čas. Určitá doba je nutná i k tomu, aby se národní a regionální vzdělávací politiky dostaly přímo do škol. Nejen, že proces vytváření politik je dlouhý, ale školy jsou složité organizace se specifickou kulturou a různorodou skladbou lidí, jejichž „obrácení“ novým směrem není jednoduché. Z toho plyne, že je třeba navrhnout vhodné strategie a změnit očekávání, přesvědčení a praxe celé řady odlišných jednotlivců i celých systémů, struktur a kultur. Je třeba začít se stanovením jasných cílů, které se zaměří na kvalitu a rovnost. Tyto cíle pak musí být zveřejněny v rámci celého vzdělávacího systému a musí se s nimi seznámit i široká veřejnost a všechny zainteresované strany se musí zasadit o zlepšení. Je složité definovat jednotlivá stadia zlepšování, protože ta se mohou lišit podle problémů jednotlivých škol a prostředků k řešení, které mají školy k dispozici (Stoll a Myers, 1998). Ze studií o zlepšování škol vyplývá, že doba nezbytná na zlepšení výsledků žáků se pohybuje mezi třemi a pěti lety (Aladjem *a kol.*, 2010; Borman *a kol.*, 2003).